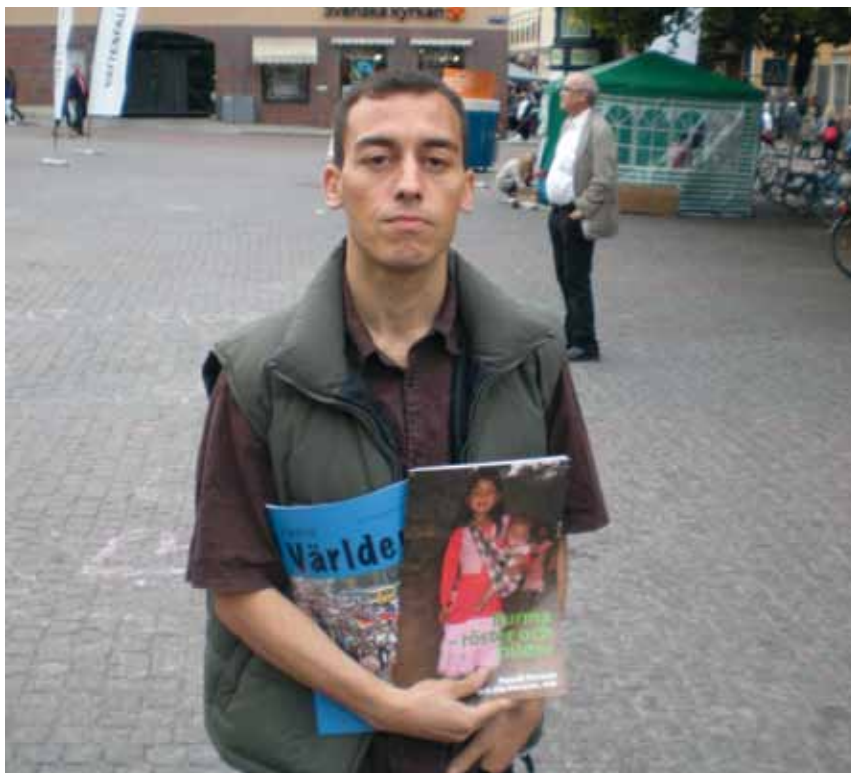

Ett samtal med Henrik Persson och Ola Persson:

Fjärde Världen, solidariteten och kunskapen

– *Förändringarna i världen för också med sig hårda utmaningar som mänskligheten sällan skådat, skriver Massip Farid Ikken. Foto: Henrik Persson*

Jag är journalist och tillhör berberna, ett ursprungsfolk i Nordafrika. Vilken roll spelar ursprungsfolk i medierna idag? I Sverige sprider tidningen och föreningen Fjärde Världen information om ursprungsfolk och etniska minoriteter. Ett av målen är att se till att vi får en plats i debatten. Henrik och Ola Persson berättar här för mig om vad Fjärde Världen är och hur de ser på ursprungsfolkens situation idag.

Under mina två år på Journalisthögskolan i Stockholm fick vi läsa och debattera mycket om de fattiga delarna av världen. Men ett begrepp som jag aldrig stötte på var fjärde världen – som står för ursprungsfolken i världen.

Begreppet är talande. Det handlar om folkgrupper som är ännu mer drabbade av fattigdom, brist på mat, brist på dricksvatten och brist på utbildning än majoriteten i tredje världen.

Eftersom jag själv tillhör ett ursprungsfolk i Nordafrika och har mina egna erfarenheter av hur utsatta och övergivna vi kan vara så bestämde jag mig för att ta reda på lite mer om denna förening.

Föreningen Fjärde Världen har kontor i centrala Stockholm, alldeles intill Klara kyrka. Vi träffades där och gick ner i det lager föreningen har i husets källare. Tidningar och andra skrifter som getts ut sedan 1984 är staplade längs väggarna.

Vi satte oss runt det lilla bord som fortfarande får plats och började samtalet:

Vad är Fjärde Världen?

– Föreningen Fjärde Världen är en organisation och en tidskrift, berättar Henrik. Den startades 1984 av mig och Ola och några andra studenter på Stockholms Universitet, i samarbete med några andra personer.

– Vi ville starta en tidskrift som skulle nå utanför den akademiska världen, och vi lyckades nästan för bra. Några enstaka forskare är med i föreningen, men i stort erbjuder vi gemene man att engagera sig i alla dessa intressanta folk och kulturer.

– Föreningen är både en solidaritets- och en folkbildningsorganisation. Vi har studiecirklar och som sagt en tidskrift. Alla medverkar ideellt med artiklar, bilder, tidningsframställning med mera. Prenumeranterna utgör medlemsföreningen, säger Ola. Vi har ett litet arkiv och bibliotek också, som du ser.

– Det är viktigt att skilja på föreningen Fjärde Världen och dem som det handlar om – hundratals miljoner människor i hela världen: indianer, aboriginer, maorier, samer, inuiter och många andra. De har sina egna organisationer, sin egen historia och

sin egen kamp för överlevnad. Vår roll är att samla och sprida information, göra känt vad som pågår. Men vi kan aldrig företräda de här folkgrupperna, påpekar Henrik.

Ni fungerar ändå som en röst åt de här folkgrupperna?

– Vi är en liten organisation med små resurser, men vi vill gärna hjälpa till och kan göra det genom att sprida information. Vi bedrev tidigare små Sidastödda projekt, bland annat hos mapucheindianerna i Chile, vi fick dit en sjuksköterska som utbildade byhälsovårdare. Vi har haft en del andra små projekt som ökenbekämpning och införande av solenergi i Mali i Västafrika. I Colombia har vi haft ett skolprojekt bland arhuacoindianerna.

Hur länge har föreningen funnits?

– Sedan 1984. Då fanns det väldigt lite information på svenska om de här folkgrupperna; det var inte så mycket tal om dem på tv, och Internet fanns knappast. Idag är bilden en helt annan. Inte minst har många ursprungsbefolkningar själva börjat utnyttja den nya tekniken.

Vilka ursprungsbefolkningar hamnar mest i fokus tycker ni?

– De nordamerikanska indianerna är de mest kända ursprungsfolkerna, säger Ola. Via det amerikanska kulturella inflytandet med alla filmer och tv-program har just nordamerikanska indianer, eller i alla fall ett slags bild av dem, sann eller ej, fått en väldigt spridning i världen och Sverige.

– Det är någonting annat som har hänt också de senaste tjugofem åren, säger Henrik. Väldigt mycket fler människor rör sig i världen idag och kommer också till Sverige. Via invandringen har det kommit en mängd olika folkgrupper hit som vi har lyckats etablera kontakt med – uigurer från västra Kina, folk från Burma och många andra. Stockholm är en mer mångkulturell stad än någonsin, och alla möjliga minoritetsgrupper från till exempel Mellanöstern – som vi vet alldeles för lite om – lever här. Men där ser Fjärde Världen en uppgift, att lära känna varandras kulturer, språk och religioner – vilket vi tror är ett värde i sig.

– Dessutom har vi ett ursprungsfolk i Sverige, samerna, som också finns i Finland, Norge och Ryssland.

Och dem har vi kontakt med – det finns en Sameförening här i Stockholm som vi samarbetar med och även samer som är med i Föreningen Fjärde Världen. Även "äldre" minoriteter i Sverige som tornedalsfinnar, judar och romer/resande har Fjärde Världen uppmärksammat och har som medlemmar. Det kommer att fortsätta.

"Underutvecklingen" och klimatet

Jag själv, som levt i två olika kulturer, den fattiga som den rika, kan hävda att jag har både insikter och erfarenheter i den här frågan. Jag minns när historieläraren i min gamla gymnasieskola försökte få oss att förstå varför vi var så fattiga. Han förklarade den afrikanska kontinentens underlägsenhet med det faktum att det är för varmt på denna kontinent; folk kan inte arbeta, det enda de kan göra är att slöa och föda barn, minns jag att han sa med ironisk ton.

Många år senare, när jag började läsa i den svenska skolan, kom vi att prata om klimat igen. Jag sa till min svenska kurskamrat att jag är väldigt imponerad över att man lyckats skapa ett så modernt land under dessa klimatiska förhållanden. Jag berättade för honom att jag nästan tycker synd om de banarbetare och andra byggarbetare som jag träffar på väg till skolan, som jobbar under vintern i minusgrader och fallande snö. Min svenska kurskamrat svarade att det är inte alls konstigt, man är van vid det. Å andra sidan kan man inte göra så mycket annat i ett sådant här väder än bara jobba.

Syd och tredje världen

En av våra professorer på Journalisthögskolan hade lagt märke till att begreppet Syd börjat användas mer och mer för att beteckna de fattiga länderna, alltså som en synonym till tredje världen. Hon hade svårt att förklara varför men höll sig till den enkla tolkning som alla verkar dela, att de flesta fattiga länder i världen ligger på södra delen av jordklotet – eller att de flesta av de länder som ligger på södra delen av klotet är fattiga. Detta sägs trots att många länder mitt i Europa än idag är mycket fattiga.

– Det finns en risk att lokala kulturer försvinner mer och mer, säger Ola Persson. Foto: Henrik Persson

– Att få kunskap om varandras kulturer, språk och religioner har ett värde i sig, säger Henrik Persson. Foto: Ola Persson

Hur ser situationen ut för ursprungsfolket i länder som drabbas av katastrofer och krig? Är de mer drabbade och mindre skyddade än majoritetsbefolkningarna?

– Det är klart att ursprungsbefolkningarna i världen är bland de mest utsatta och fattiga, för när de berövas sina landområden då har de ingenting. I Indonesien exempelvis har de idag visserligen en ganska demokratisk regering – men i utkanterna, i Västpapua och i Östtimor har den härjat fritt med de här grupperna: säljer deras mark till stora bolag, hugger ner skogen. Och vi talar här om kulturer som levt i ett komplicerat samspel med naturen.

– En annan sak, vi tänker oss ofta ursprungsfolk som isolerade stammar "ute i skogen", men det gäller inte överallt. I länder som Bolivia, Peru och Guatemala är indianerna – ursprungsfolket – i majoritet eller utgör hälften av befolkningen. Det finns också östater i Stilla Havet som helt styrs av ursprungsfolk.

Ni nämnde att Internet och massmedier idag bevakar och rapporterar om

dessa folkgrupper. Men hur ser ni på dessa mediers inverkan generellt? Ta ett tv-program som Idol, som idag även sänds i Irak och Afghanistan; hur ser ni på den utveckling som dessa massmedier har framkallat?

– De kan leda till utslätning. Det blir väl inte exakt samma kultur över hela världen, men det är ju en uppenbar risk att lokala kulturer försvinner mer och mer, säger Ola.

– I många internationella tv-kanaler finns en mängd skräpserier som speglar en livsstil som kanske uppfattas som en förebild, och många tappar förtroendet för sin egen kultur, som kanske har varit lite mer miljövänlig.

– Ett positivt inslag är den internationella tv-kanalen Al Jazeera, där man visar mera seriösa program om olika kulturer. Kan dessa media föra med sig något positivt? Kanske utgör de en möjlighet för dessa folkgrupper att nå ut i världen med sitt budskap?

– Varför inte? Kan Litauen, Kosovo och andra nya länder framträda med egna kulturer och språk, varför skulle inte också olika ursprungsfolk kunna? Men vi ska inte glömma

Kuikuroindianer i Brasilien under en ceremoni för att fira erövrandet av bättre rättigheter. Foto: Valter Campanato

att verkligheten är en sak och allt som händer på bildskärmarna kanske speglar verkligheten, men är inte riktigt detsamma. Vi lever i en värld där det fortfarande råder en världsomfattande fattigdom, till och med svält. Alla dessa fattiga människor, de får mer och mer information. De ser alla dessa filmer och bilder och säger: "Ja, men titta där i USA, i Europa, där har man ju mycket högre levnadsstandard", och det vill man själv också ha – helt naturligt. Man måste räkna med den effekten.

– Om sedan människor i tredje och fjärde världen gör om våra miljömässiga misstag när de höjer levnadsstandard, eller om de lyckas tillämpa något nytt, det får vi se.

Massip Farid Ikken
frilansjournalist

*Selvi Nanji från Keystone Foundation, Indien, talar 12 oktober 2010 på Ursprungsfolkens kampdag.
Foto: Henrik Persson*

Fakta om Fjärde Världen

- Startade som tidskrift och förening 1984
- Arbetar till stöd för ursprungsfolk, etniska minoriteter och andra hotade grupper i en demokratisk folkbildnings- och folkrörelseanda. Mot rasism, krig och främlingsfientlighet.
- Utger tidskriften Fjärde Världen som har cirka 500 prenumeranter, inklusive bibliotek.
- Som prenumerant (160–220 kr på pg 479 54 91-2) är man också medlem i föreningen, kan gå på möten m.m.
- Ordinar seminarier, föredrag, studiecirklar, skriftserien Kulturdebatt.
- Läger ut pressmeddelanden på MyNewsdesk.
- Har föreningskontor och arkiv på Klara Södra Kyrkogata 20, nära Centralen i Stockholm.
- www.f4world.org.

Terrordådet i Norge

De som föll offer för det bestialiska dådet i Norge 22 juli utgjorde måltavla för en terror som syftar till att skrämja alla som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet. Därbland socialdemokraterna och dess ungdomsförbund. Men också andra med samma uppfattningar i de mångkulturella frågorna. Till exempel vi själva.

Islamofobi, segregations- och raslärar är ett mycket mer omfattande fenomen än det den norske terroristen står för. Det måste bemötas dagligen. Med information, demokrati och folkbildning.

Mångkulturen står inte i motsättning till existensen av de kulturer som ursprungsfolk utgör.

Föreningen Fjärde Världen är en solidaritetsorganisation som arbetar för och i det globala samhälle av kulturmöten som dagligen berikar oss

alla. Vi fortsätter vårt arbete, som alltid haft som mål att motverka rasism, våld och krig. För fred.

Henrik Persson
ordförande
Föreningen Fjärde Världen

